

Medzinárodné humanitárne právo cvičebnica

**Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo
pri Slovenskej akadémii vied
Slovak Society of International Law at the Slovak
Academy of Sciences**

Zostavila:

doc. JUDr. Dagmar Lantajová, Ph.D.

Autori:

Doc. JUDr. Katarína Šmigová, LL.M, PhD. – kapitola V.

JUDr. Marcel Vysocký, PhD. – kapitoly I. - III.

JUDr. Daniel Bednár, PhD. – kapitola IV.

Recenzenti:

doc. JUDr. Jozef Valuch, PhD.

JUDr. Mag. iur. Viktória Bednár Marková, PhD.

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva obrany Slovenskej republiky
v rámci dotačného programu.
Zmluva č. KaMO-EL-4/9-119-4/2022

© Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri Slovenskej
akadémii vied

Bratislava 2022

ISBN 978-80-974199-4-3

Obsah

Predhovor

- Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri Slovenskej akadémii vied pripravila v rámci série svojich vedeckých a vedecko-vzdelávacích projektov online publikáciu s názvom *Medzinárodné humanitárne právo - cvičebnica*, ktorej cieľom je sprístupnenie základných poznatkov o medzinárodnom humanitárnom práve prostredníctvom riešenia prípadových štúdií. Cvičebnica tak pomôže vytvoriť priestor pre analýzu a odbornú diskusiu v rámci výučby medzinárodného humanitárneho práva najmä pre študentov a pedagógov vysokých škôl

Charta Organizácie Spojených národov vo svojej preambule uvádza, že ľud Spojených národov je odhodlaný uchrániť budúce pokolenia od vojny a preto členské štáty zjednotia svoje sily na zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Z uvedeného vyplýva, že hlavným cieľom členských štátov OSN by malo byť zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, čo vyjadruje aj čl. 1 ods. 1 Charty. Povinnosťou všetkých členov OSN je v súlade s čl. 2 ods. 3 Charty riešiť medzinárodné spory mierovými prostriedkami tak, aby svojím konaním neohrozili medzinárodný mier, bezpečnosť a spravodlivosť. V súlade s čl. 2 ods. 6 Charty OSN majú tak konať aj tie štáty, ktoré nie sú členmi OSN. Napriek povojnovému nadšeniu a odhodlanosti členských štátov OSN udržať mier a bezpečnosť vo svete, snaha týchto štátov ako aj samotnej organizácie nebola vždy úspešná. Aj keď ďalšia svetová vojna nevznikla, regionálne medzinárodné či vnútroštátne ozbrojené konflikty vznikali už krátko po druhej svetovej vojne. Tieto skutočnosti, ako aj dôkazy o krutosti a utrpení ľudí v druhej svetovej vojne, kde civilisti tvorili až polovicu obetí, prinútili veľmoci, ale aj celé medzinárodné spoločenstvo pristúpiť k rozšíreniu zmluvnej úpravy v oblasti medzinárodného humanitárneho práva.

Diplomatická konferencia s cieľom uzavrieť medzinárodné zmluvy na ochranu civilných obetí vojny sa konala v Ženeve od 21. apríla do 12. augusta 1949. Jej úlohou bolo aj vykonanie revízie Ženevského dohovoru zo dňa 27. júla 1929 o zlepšení osudu ranených a nemocných v armádach v poli, Haagskeho dohovoru zo dňa 18. októbra 1907 o prispôbení zásad Ženevského dohovoru zo dňa 6. júla 1906 na vojnu

námornú a Dohovoru o zaobchádzaní s vojnovými zajatcami, uzavretého v Ženeve dňa 27. júla 1929.

Vzhľadom na stanovené ciele, výsledkom tejto konferencie bolo prijatie Záverečného aktu konferencie ako aj štyroch ženevských dohovorov (12. augusta 1949), ktoré nadobudli platnosť 21. októbra 1950. Sú to:

- *Ženevský dohovor o zlepšení osudu ranených a chorých príslušníkov ozbrojených síl v poli, (ďalej len „prvý ženevský dohovor“);*
- *Ženevský dohovor o zlepšení osudu ranených, chorých a stroskotancov ozbrojených síl na mori, (ďalej len „druhý ženevský dohovor“);*
- *Ženevský dohovor o zaobchádzaní s vojnovými zajatcami, (ďalej len „tretí ženevský dohovor“);*
- *Ženevský dohovor o ochrane civilných osôb za vojny¹ (ďalej len „štortý ženevský dohovor“).*

Následne 8. júna 1977 boli v Ženeve prijaté dva dodatkové protokoly k ženevským dohovorom, ktoré poskytujú ochranu nielen kombatanom, vojnovým zajatcom, chorým, raneným, stroskotancom a civilistom, ale aj ich nehnuteľnému a hnutel'nému majetku ako aj životnému prostrediu, v ktorom žijú. Sú to tieto dva protokoly:

- *Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I);*
- *Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter (Protokol II)².*

Tretí dodatkový protokol týkajúci sa tretieho rozoznávajúceho znaku (po červenom kríži a červenom polmesiaci je to červený kryštál) bol prijatý 8. decembra 2005:

- *Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 týkajúci sa prijatia dodatkového rozoznávacieho znaku (Protokol III)³.*

Medzinárodný výbor Červeného kríža definuje medzinárodné humanitárne právo ako súbor medzinárodných pravidiel zmluvného a obyčajového pôvodu,

¹ Publikované v zbierke zákonov pod. č. 65/1954 Zb.

² Publikované v zbierke zákonov pod. č. 168/1991 Zb.

³ Publikované v zbierke zákonov pod. č. 375/2007 Z.z..

ktorého špecifickou úlohou je riešiť humanitárne problémy priamo vyplývajúce z vojnových konfliktov, či už medzinárodných alebo vnútroštátnych, obmedzovať používanie nehumánnych prostriedkov a spôsobov vedenia vojny a chrániť osoby a objekty, ktoré sú, alebo by mohli byť konfliktom zasiahnuté. Medzinárodné humanitárne právo teda stanovuje pravidlá ozbrojených konfliktov prostredníctvom tzv. haagskeho práva a hlavne prostredníctvom štyroch ženevských dohôrov a k nim prislúchajúcim trom dodatkovým protokolom a poskytuje tak ochranu chráneným osobám a obetiam vojny.

V súlade s ustanoveniami ženevských dohôrov majú štáty povinnosť šíriť medzinárodné humanitárne právo (obsah týchto dohôrov) v čase mieru i v čase vojny, zaradiť ho do študijných plánov vojenského ako aj civilného charakteru tak, aby sa s jeho zásadami oboznámilo celé obyvateľstvo, najmä však príslušníci ozbrojených síl, zdravotnícky personál a vojenský duchovní, resp. policajné a iné úrady, ktoré v čase vojny prevezmú zodpovednosť za chránené osoby (čl. 47 prvého ženevského dohovoru, čl. 48 druhého ženevského dohovoru, čl. 127 tretieho ženevského dohovoru, čl. 144 štvrtého ženevského dohovoru). Na potrebu dodržiavania a tým aj na potrebu poznania medzinárodného humanitárneho práva všetkými stranami ozbrojeného konfliktu, nielen štátmi ale aj neštátnymi ozbrojenými aktérmi, dlhodobo upozorňuje aj Bezpečnostná rada OSN vo svojich rezolúciách.

Keďže je Slovenská republika viazaná vyššie uvedenými zmluvami, Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri Slovenskej akadémii vied sa chce touto publikáciou spolupodieľať na výkone záväzku Slovenskej republiky oboznámiť všetkých obyvateľov so zásadami Ženevských dohôrov z roku 1949 a ich dodatkových protokolov.

Táto publikácia je vydaná v rámci projektu Medzinárodné humanitárne právo v ozbrojených konfliktoch a právnom poriadku SR, ktorý je finančne podporovaný Ministerstva obrany Slovenskej republiky v rámci dotačného programu (na základe Zmluvy č. KaMO-EL-4/9-119-4/2022. Veríme, že sa stane užitočnou referenciou v rámci výučbového ako aj oboznamovacieho procesu v oblasti medzinárodného humanitárneho práva.

Dagmar Lantajová

I. Vnútroštátne ozbrojené konflikty

1. Ako medzinárodné humanitárne právo (MHP) definuje vnútroštátny ozbrojený konflikt? Aký bol vplyv judikatúry, najmä *ad hoc* trestných tribunálov vo vývoji a výklade definície vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu?

V zmluvnej podobe vnútroštátny ozbrojený konflikt definuje článok 3, ktorý je spoločný pre všetky štyri [Ženevské dohovory](#) (ŽD). Podľa článku 3 sa ochrana obetí vnútroštátnych ozbrojených konfliktov má aplikovať nezávisle od akejkoľvek formy uznania „v prípade ozbrojeného konfliktu, ktorý nemá medzinárodný charakter a ktorý vznikne na území niektorej z Vysokých zmluvných strán.“

Ďalšiu zmluvnú definíciu, ktorá neruší definíciu spoločného článku 3 Ženevských dohovorov, stanovuje článok 1 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter ([Protokol II](#)), ktorý považuje za vnútroštátny ozbrojený konflikt len ten prípad ak dochádza k bojom medzi povstalcami a *de iure* vládou, pričom povstalecké skupiny musia navyše spĺňať štyri základné podmienky uvedené v článku 1, ods. 1: (1) mať dostatočnú organizáciu so zodpovedným velením, (2) vykonávať kontrolu nad časťou územia štátu, (3) byť schopní viesť trvalé a koordinované vojenské operácie (4) umožňujúce aplikáciu Protokolu.

Definícia na jednej strane prináša hmotnoprávne rozšírenie ochrany obetí ozbrojených konfliktov, ktoré nemajú medzinárodný charakter, no na druhej strane vytvára dichotómiu právnej úpravy, keď zužuje materiálny rozsah svojej aplikácie na vertikálne vnútroštátne ozbrojené konflikty s vyššou intenzitou, t.j. na konflikty medzi legálnou vládou a povstaleckými skupinami, ktoré majú dostatočnú organizáciu so zodpovedným velením, vykonávajú kontrolu nad časťou územia štátu a sú schopné viesť trvalé a koordinované vojenské operácie a aplikovať ustanovenia Protokolu.

Vývoj konceptu vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu sa ku koncu 20. storočia formuje najmä prostredníctvom medzinárodného trestného práva. Medzinárodný trestný tribunál pre bývalú Juhosláviu (ICTY) vo svojom prvom prípade [Tadić](#), interpretuje „ozbrojený konflikt, ktorý nemá medzinárodný charakter“. Využíva už spomínanú flexibilitu definície uvedenej v spoločnom článku 3 a stanovuje, že k

vnútroštátnemu ozbrojenému konfliktu dochádza v prípade „zdlhavého ozbrojeného násilia (*protracted armed violence*) medzi vládnymi orgánmi a organizovanými ozbrojenými skupinami alebo medzi takýmito skupinami vo vnútri štátu.“ Senát tohto *ad hoc* tribunálu tak takmer po päťdesiatich rokoch od prijatia ŽD objasňuje, čo možno považovať za „ozbrojený konflikt, ktorý nemá medzinárodný charakter“. Vytvára tzv. *tadičov test*, ktorý klasifikuje vnútorné ozbrojené násilie za vnútroštátny ozbrojený konflikt, v prípade ak boje dosahujú určitú intenzitu a povstalecké skupiny sú dostatočne organizované. Judikatúra trestných tribunálov, najmä ICTY a Medzinárodný trestný tribunál pre Rwandu (ICTR), potom postupne dopĺňa „indikujúce kritériá“, ktoré potvrdzujú, resp. vyvracajú splnenie týchto dvoch podmienok. *Tadičova* definícia sa v medzinárodnom práve stala všeobecne akceptovanou, čo potvrdzuje predovšetkým jej začlenenie do štatútu Medzinárodného trestného súdu (pozri čl. 8 ods. 2 písm. f) [Rímskeho štatútu](#) Medzinárodného trestného súdu).

2. Medzinárodný trestný tribunál pre bývalú Juhosláviu (ICTY) vo svojej judikatúre v prípade *Tadić* zdefinoval, že k vnútroštátnemu ozbrojenému konfliktu dochádza v prípade „zdlhavého ozbrojeného násilia (*protracted armed violence*) medzi vládnymi orgánmi a organizovanými ozbrojenými skupinami alebo medzi takýmito skupinami vo vnútri štátu.“ ICTY vytvára tzv. *tadičov test*, ktorý klasifikuje vnútorné ozbrojené násilie za vnútroštátny ozbrojený konflikt, v prípade ak boje dosahujú určitú intenzitu a povstalecké skupiny sú dostatočne organizované. Uved'te praktické príklady pre obe podmienky.

V prípade [Boškoski & Tarčulovski](#) a neskôr aj v prípade [Dorđević](#), senát ICTY zhrnul okolnosti naznačujúce, že konflikt dosahuje dostatočnú intenzitu. Za takéto okolnosti považuje: „závažnosť útokov a či došlo k zvýšeniu ozbrojených stretov, časové a územné rozšírenie stretov, akékoľvek navýšenie počtu vládných síl a mobilizácia a distribúcia zbraní medzi oboma stranami konfliktu, taktiež či konflikt vzbudzuje pozornosť Bezpečnostnej rady OSN, či boli vo veci prijaté nejaké rezolúcie,

/.../ počet civilistov nútených utiecť z bojových zón;⁴ druh použitých zbraní, najmä používanie ťažkých zbraní⁵ a ďalších vojenských prostriedkov, ako sú tanky a iné ťažké vozidlá;⁶ blokovanie alebo obliehanie miest⁷ a značné ostreľovanie týchto miest; miera deštrukcie a počet obetí spôsobených ostreľovaním a bojmi; kvantita vojska a nasadených jednotiek; existencia a zmena frontovej línie medzi stranami; okupácia územia a miest a obcí; nasadenie vládnych síl do krízovej oblasti; uzatvorenie ciest; nariadenia a dohody o prímerí, a pokus zo zástupcov medzinárodných organizácií o sprostredkovanie a presadzovanie dohôd o prímerí.“⁸ Z uvedeného vyplýva, že boje medzi vládou a povstaleckými skupinami alebo medzi takýmito skupinami navzájom musia dosiahnuť „minimálny stupeň intenzity“, ktorý je determinovaný viacerými faktormi, najmä počtom, trvaním a intenzitou ozbrojených stretov.

Podobne, ako v prípade požiadavky intenzity konfliktu, aj v tomto prípade môžeme využiť judikatúru ICTY, ktorá priniesla viacero indikujúcich faktorov potvrdzujúcich dostatočnú organizovanosť strán. ICTY vychádzajúc z prípadov *Limaj*, *Haradinaj*, *Slobodan Milošević* a *Čelebici*, v judikáte *Boškoski & Tarčulovski* rozdelil tieto faktory do piatich okruhov.

Prvý okruh tvoria kritériá „veliteľskej štruktúry, ako je zriadenie generálneho štábu a velenia, ktoré vymenúva a dáva pokyny pre veliteľov, šíri vnútorné pravidlá, organizuje dodávky zbraní, povoľuje vojenské akcie, stanovuje úlohy pre jednotlivca v organizácii a otázky politického vyhlásenia a komuniké, a [existenciu velenia], ktoré je informované operačnými jednotkami o všetkom vývoji v oblastiach prislúchajúcich

⁴ To zahŕňa evakuáciu ([ICTY, The Prosecutor v. Kordić and Čerkez, Case No. IT-95-14/2-A, 17 December 2004, para. 340](#)), vyhnanie ([ICTY, The Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-T, Trial Chamber Judgment, 7 May 1997, para. 565](#)), donútenie vyhrážaním ([ICTY, The Prosecutor v. Limaj et al., Case No. IT-03-66-T, Judgment, Trial Chamber II, 30 November 2005, para. 139](#)) alebo presídlenie ([ICTY, The Prosecutor v. Limaj et al., Case No. IT-03-66-T, Judgment, Trial Chamber II, 30 November 2005, para. 167](#)).

⁵ Napr. delostrelectva ([ICTY, The Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-T, Trial Chamber Judgment, 7 May 1997, para. 565](#)).

⁶ Napr. ťažké mínometry ([ICTY, The Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-T, Trial Chamber Judgment, 7 May 1997, para. 143](#)) alebo delostrelecké vozidlá ([ICTY, The Prosecutor v. Halilović, Case No. IT-01-48-T, Trial Judgment, 16 November 2005, para. 166](#)).

⁷ Napr. blokáda Kozaracu ([ICTY, The Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-T, Trial Chamber Judgment, 7 May 1997, para. 143](#)), Mostaru ([ICTY, The Prosecutor v. Halilović, Case No. IT-01-48-T, Trial Judgment, 16 November 2005, para. 165 – 167](#)) alebo obliehanie Sarajeva ([ICTY, The Prosecutor v. Halilović, Case No. IT-01-48-T, Trial Judgment, 16 November 2005, para. 168](#)).

⁸ [ICTY, The Prosecutor v. Boškoski and Tarčulovski, Case No. IT-04-82-T, Judgment, Trial Chamber II, 10 July 2008, para. 177](#).

jednotiek. Tiež sú do tejto skupiny zahrnuté faktory, ako je existencia vnútorných predpisov stanovujúcich organizáciu a štruktúru ozbrojenej skupiny; priradenie oficiálneho hovorca; komunikácia prostredníctvom komuniké, ohlasujúceho vojenské akcie a operácie vykonávané ozbrojenými skupinami; existencia vojenského ústredia; vnútorné pravidlá, ktorými sa ustanovujú hodnosti vojska a vymedzenie povinností veliteľov a zástupcov veliteľov útvaru, družstva, čaty alebo oddielu, vytvárajúceho sieť vojenskej hierarchie medzi rôznymi úrovňami veliteľov; a šírenie vnútorných predpisov medzi vojakov a bojové jednotky.“⁹

Do druhého okruhu by sme mohli zaradiť schopnosť „vykonávať operácie organizovaným spôsobom, /.../ ako je schopnosť skupiny určovať jednotnú vojenskú stratégiu a vykonávať rozsiahle vojenské operácie, schopnosť kontrolovať územie ; existencia územného rozdelenia do zón zodpovednosti, v ktorých sú príslušní velitelia zodpovední za vytváranie oddielov a ďalších jednotiek a ustanovenie veliteľov pre takéto jednotky; schopnosť bojových jednotiek koordinovať svoje akcie a efektívne šírenie písomných a ústnych povelov a rozhodnutí.“¹⁰

Tretím okruhom je „úroveň logistiky /.../, ako schopnosť prijímať nových členov; poskytnutie vojenského výcviku; organizované zásobovanie vojskými zbraňami; zabezpečenie a používanie uniforiem; a existencia komunikačných zariadení pre prepojenie vojenského ústredia s jednotkami alebo medzi jednotkami.“¹¹

Ďalším dôležitým okruhom faktorov je „úroveň disciplíny a schopnosť vykonávať základné povinnosti spoločného článku 3 /.../, ako je vytvorenie disciplinárnych pravidiel a mechanizmov; riadny výcvik; a existencia vnútorných predpisov a ich skutočné šírenie medzi členov [povstaleckej skupiny].“¹²

Posledným piatym okruhom, ktorý ICTY uviedol je schopnosť „ozbrojenej skupiny presadzovať jednotné názory (*to speak with one voice*), ako je jej schopnosť rokovať v mene svojich členov na politických rokovaníach so zástupcami

⁹ Tamže, para. 199.

¹⁰ Tamže, para. 200.

¹¹ Tamže, para. 201.

¹² Tamže, para. 202.

medzinárodných organizácií a cudzích krajín; schopnosť vyjednávať a uzatvárať dohody, napríklad prímerie a mierové dohody.“¹³

3. Je možné považovať boj mexickej vlády proti drogovým kartelom (tzv. „mexická drogová vojna“) za vnútroštátny ozbrojený konflikt?

Článok 1 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorum z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter ([Protokol II](#)) vo svojom ods. 2 stanovuje, že „tento Protokol sa nebude aplikovať v prípade vnútorných nepokojov a napätia, ako sú vzbury, izolované a sporadické násilné činy a ostatné činy podobnej povahy, ktoré sa nepovažujú za ozbrojené konflikty.“ Zmluvne tak potvrdzuje skutočnosť, že medzinárodné humanitárne právo sa aplikuje len v prípade prebiehajúceho ozbrojeného konfliktu.

Vnútorné nepokoje môžeme charakterizovať ako „situácie kedy neexistuje ozbrojený konflikt nemajúci medzinárodný charakter ako taký, ale existujú spory vo vnútri krajiny, ktoré sa vyznačujú určitou závažnosťou alebo trvaním a ktoré zahŕňajú akty násilia /.../ V týchto situáciách, ktoré nemusia nutne prerásť v otvorené boje, orgány moci vyzývajú k rozsiahlejšiemu zásahu policajnej sily, alebo dokonca ozbrojené sily, s cieľom obnoviť vnútorný poriadok.“¹⁴

Vnútorné napätia (napr. politické, ekonomické, náboženské, rasové či sociálne) sú situácie, ktoré nedosahujú intenzitu ozbrojeného konfliktu a ich prejavmi sú napr. masové zatýkanie, väčší počet „politických“ väzňov, prejavy nepriateľstva, vyhlásenie výnimočného stavu alebo derogácia ľudských práv.¹⁵

Hranica medzi vnútornými nepokojmi a napätiami je ťažko určiteľná. Aj preto odsek 2 článku 1 [Protokolu II](#) obe situácie nerozdeľuje a stanovuje, že dokument sa

¹³ Tamže, para. 203.

¹⁴ *Conference of Government Experts on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law Applicable in Armed Conflicts* (Geneva, 24 May -12 June 1971); Vol. V, Protection of the Victims of Non-International Armed Conflicts (Doc. CE/5b). Geneva: ICRC, 1971. s. 79. Cit. in *ICRC protection and assistance activities in situations not covered by international humanitarian law*. In *International Review of the Red Cross*, 1988, vol. 28. s. 12; Na túto definíciu odkazujú aj Komentáre MVČK k Dodatkovým protokolom. SANDOZ, Y. – SWINARSKI, CH. – ZIMMERMANN (eds.). *Commentary on the additional protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949*. Geneva: Martinus Nijhoff Publishers, 1987. s. 1355.

¹⁵ GASSER, H., P. *A measure of humanity in internal disturbances and tensions: proposal for a Code of Conduct*. In *International Review of the Red Cross*, 1988, vol. 28, s. 41; SANDOZ, Y. – SWINARSKI, CH. – ZIMMERMANN (eds.). *Commentary on the additional protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949*. Geneva: Martinus Nijhoff Publishers, 1987. s. 1355.

nebude vzťahovať na situácie „vnútorných nepokojov a napätí“. Začlenenie odseku 2 do [Protokolu II](#) malo v rámci rokovania pri prijímaní tohto dokumentu „upokojiť“ štáty, ktoré sa obávali možného ohrozenia a narušania ich suverenity a vnútorných záležitostí. Zo záznamov z rokovaní vyplýva, že niektoré delegácie sa obávali, či sa v situáciách vnútorných nepokojov a napätí nebudú aplikovať pravidlá spoločného článku 3 [Ženevských dohovorov](#).¹⁶ Je však zrejmé, že tvorcovia [Protokolu II](#) mali opačný zámer a chceli vylúčiť aplikáciu MHP, t.j. aj spoločného článku 3 [Ženevských dohovorov](#), v situáciách menej intenzívneho prejavu násilia, ktoré nedosahuje úroveň ozbrojeného konfliktu.

Vo vzťahu k samotnej otázke prevláda väčšinový názor, že sa jedná o situáciu „vnútorného napätia a nepokojov“ ktorá nedosahuje intenzitu ozbrojeného konfliktu v zmysle MHP. K tejto problematike pozri napr. odborný článok od C. Bergalovej: [The Mexican Drug War: The Case for a Non-International Armed Conflict Classification](#), *Fordham International Law Journal*, Vol. 34, p. 1042, 2011.

¹⁶ „/.../article 1, paragraph 2 of draft Protocol II might give the equally mistaken impression that Article 3 common to the four Geneva Conventions of 1949 related to internal disturbances, as distinct from the kind of conflicts to which draft Protocol II related.“ Vyjadrenie zástupcu Nemeckej demokratickej republiky. *Official Records (1974 – 1977)*. vol. VIII., CDDH/I/SR.22, s. 207; Porovnaj vyjadrenia zástupcu Talianska (*Official Records (1974 – 1977)*. vol. VIII., CDDH/I/SR.29, s. 290) a Spolkovej republiky Nemecko (*Official Records (1974 – 1977)*. vol. VIII., CDDH/I/SR.29, s. 286; CDDH/SR.49/Annex; vol. VII, s. 79 – 80).

II. Spôsoby a prostriedky vedenia boja a nepriateľstva

1. Vojak Mizerák zneškodnil nepriateľský pozemný transportér. Posádke sa podarí z transportéra dostať von a rozbehne sa smerom k svojim jednotkám, pričom so sebou nesie aj raneného vojaka. Vojak Mizerák strieľa na utekajúceho nepriateľa a zastrelí a usmrť 3 vojakov. Vojak Mizerák zastavuje paľbu až po tom ako sa ostatní vojaci, ktorí prežili paľbu zastavujú a zdvíhajú ruky na znak vzdania sa. Porušil vojak Mizerák pravidlá medzinárodného humanitárneho práva (MHP)? Svoju odpoveď zdôvodnite.

Je síce pravda, že nepriateľský vojak, ktorý stroskotá, t.j. jeho loď sa počas boja potopí, rovnako ako vojak, ktorý sa núdzovo katapultuje zo zostreleného lietadla, t.j. vojak parašutista v stave núdze nemôže byť zostrelený. Avšak v tomto prípade vojak Mizerák môže predpokladať, že posádka ktorá opustila bojové vozidlo a bude, resp. môže pokračovať v boji i keď vozidlo bolo zničené. Zneškodnenie bojového vozidla tak vo všeobecnosti neindikuje, že posádka je bezbranná a vyradená z boja. Iba nepriateľ, ktorý jasne naznačuje, že sa vzdáva je chránený pred ďalšími útokmi.

V našom prípade sa posádka tanku snažila utiecť do svojich vlastných línii. Vojak na nich tak mohol strieľať až do času, kým unikajúci vojaci zdvihli ruky na znak vzdania sa. MHP nezakazuje útoky na ustupujúceho nepriateľa. Vojak Mizerák tak neporušil pravidlá MHP, pretože nie je zrejmé, žeby strieľal priamo na zraneného vojaka. Prítomnosť zraneného vojaka mu nezabraňuje, aby strieľal na nezranených nepriateľských vojakov. Vojaci nie sú chránení pred ďalšími útokmi len preto, že ich vozidlo bolo zničené.

Na úrovni malých jednotiek, často býva úlohou vojakov a vojaci sú tak aj trénovaní, aby strieľali na utekajúcich nepriateľských vojakov za účelom odradiť ich od protiútok. Takto napr. Napoleon alebo aj nemecké jednotky počas druhej svetovej vojny utrpeli jednu z jeho najhorších strát na svojom ústupe z Ruska.

2. Vojak Bakyta, člen vojenskej posádky štátu Apalucha bojujúceho proti štátu Ydykseb nosí uniformu nepriateľa a infiltroval sa do nepriateľských jednotiek za účelom prieskumu. Vojak Bakyta bol však chytený a zajatý nepriateľom zo štátu Ydykseb. Aký má teraz status podľa MHP?

Vojak Bakyta stráca možnosť získať status vojenského väzňa a bude s ním zaobchádzané ako s „vyzvedačom“. Bližšie pozri čl. 46 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I), komentár Medzinárodného výboru Červeného kríža (MVČK) k článku 46 a pravidlo 107 zo Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve od MVČK

3. Vojak Holaza predstiera zranenie len za účelom toho, že sa k nemu približuje nepriateľský vojak, ktorého následne zastrelí. Porušuje vojak Holaza týmto pravidlá MHP a prípadne tým pácha vojnový zločin?

Vojak Holaza tým, že predstiera zranenie, rovnako ako keby predstieral svoju smrť, resp. vo všeobecnosti to, že je osoba, ktorá je vyradená z boja (tzv. *hors de combat*) s úmyslom oklamať a zabiť, zraniť alebo zajať nepriateľa sa dopúšťa perfídneho konania, tzv. vierolomnosti. Za vierolomné činy sa považujú tie, ktoré zneužívajú dobromyseľnosť protivníka vyvolať u neho chybnú domnienku, že má právo na ochranu, alebo že je povinný takúto ochranu poskytnúť podľa noriem medzinárodného práva aplikovaných v ozbrojených konfliktoch. Vierolomné zabitie, alebo ťažké zranenie jednotlivcov patriacich k nepriateľskému národu alebo k armáde sa považuje za vojnový zločin. Vierolomnosť je však potrebné odlíšiť od tzv. vojnovej ľsti. Vojnovou ľstou sa rozumejú také činy, ktorých účelom je uviesť protivníka do omylu alebo ho prinútiť k nerozvážnemu konaniu, ktoré však nepredstavujú porušenie noriem medzinárodného práva aplikovateľných v ozbrojených konfliktoch a ktoré nie sú vierolomné, pretože nezneužívajú dobromyseľnosť protivníka, pokiaľ ide o poskytnutie ochrany podľa tohto práva. Príkladmi takej vojnovej ľsti sú: použitie kamufláže, pasce, predstieranej operácie a dezinformácie.

Bližšie pozri čl. 37 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I), pravidlo 65 zo Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve od MVČK a článok 8, ods. 2, písm. 2, bod xi) Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu

4. Civilistka Kovalčíková sa chopí zbrane, pridá sa k odporu proti nepriateľovi a začne sa zúčastňovať na nepriateľských akciách. Aké sú základné podmienky a dôsledky toho keď civilista začne priamo bojovať, t.j. v zmysle MHP sa začne priamo zúčastňovať na nepriateľských akciách?

Zmluvné pramene MHP odkazujú na priamu účasť na nepriateľských akciách, avšak neobsahujú už samotnú definíciu tohto pojmu. Preto v roku 2009 MVČK vydal svoju interpretačnú príručku, ktorá poskytuje odporúčania týkajúce sa výkladu MHP vo vzťahu k pojmu a konceptu priamej účasti na nepriateľských akciách, vrátane podmienok a dôsledkov priamej účasti civilistov.

Vo všeobecnosti v zmysle príručky priamu účasť na nepriateľských akciách možno chápať ako konkrétne špecifické činy alebo aktivity vykonávané jednotlivcami, ktoré sú súčasťou vedenia nepriateľských akcií medzi stranami v ozbrojenom konflikte. Aby bolo možné kvalifikovať ako priamu účasť na nepriateľských akciách, musí konkrétny čin spĺňať tieto kritériá:

1. Je pravdepodobné, že akt nepriaznivo ovplyvní vojenské operácie alebo vojenskú kapacitu strany ozbrojeného konfliktu alebo, alternatívne, spôsobí smrť, zranenie alebo poškodenie osôb alebo predmetov chránených pred priamym útokom (úroveň ujmy), a

2. medzi činom a škodou, ktorá pravdepodobne vznikne, musí existovať priama príčinná súvislosť buď z tohto činu, alebo z koordinovanej vojenskej operácie, ktorej tento čin tvorí neoddeliteľnú súčasť (priama príčinná súvislosť) a

3. čin musí byť špeciálne navrhnutý tak, aby priamo spôsobil požadovanú úroveň ujmy v prospech jednej strany v konflikte a zároveň v neprospech druhej strany v konflikte (nexus s bojujúcou stranou).

V prípade špecifickej situácie ak sa civilista začne priamo zúčastňovať na nepriateľských akciách a sú naplnené vyššie uvedené podmienky, tak civilista stráca v zmysle MHP ochranu pred útokom počas takéhoto obdobia svojho zapojenia v akciách. Civilista sa tak stáva legitímnym cieľom útokov nepriateľa, pričom dané útoky môžu byť cielené a viesť aj k jeho (legálnemu) usmrteniu. Civilista priamo zúčastňujúci sa na nepriateľských akciách môže byť tiež uväznený, zadržaný alebo internovaný z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom.

Vo vnútroštátnom ozbrojenom konflikte osoba, ktorej nepretržitá činnosť zahŕňa prípravu, vykonávanie alebo velenie operáciám, ktoré predstavujú priamu účasť na nepriateľských akciách v mene organizovanej ozbrojenej skupiny (napr. povstalci) sa považuje za člena tejto skupiny („continuous combat function“). Takáto osoba, aj v prípade, že sa jedná o civilistu, tak počas trvania jej príslušnosti k danej skupine stráca svoju ochranu pred nebezpečenstvami vyplývajúcimi z vojenských operácií.

5. Medzi susediacimi štátmi Narnia a Pandora prebiehali za posledných 50 rokov viaceré konflikty, pričom viaceré z nich prerástli aj do ozbrojených konfliktov a vzájomnej okupácii častí územia. Oba štáty sú zmluvnými stranami všetkých dôležitých dokumentov v oblasti MHP, vrátane štyroch ženevských dohovorov a Dodatkového protokolu I. Momentálne už viac ako rok prebieha medzi oboma krajinami intenzívny ozbrojený konflikt s rozsiahlymi stratami na životoch a škodami na infraštruktúre. Štát Narnia v ozbrojenom konflikte výrazne prehráva. Pandora zintenzívňuje masívny raketový útok na mestá Narnie a najvyšší predstavitelia štátu Pandora oznamujú, že je na ceste obrovská vojenská formácia, ktorá má vykonať finálny, zásadný a zdrvivujúci pozemný útok na hlavné mesto štátu Narnia a všetky ostatné väčšie mestá štátu Narnia, pričom všetky mestá zrovná so zemou. Presun jednotiek Pandory je vedený cez rozsiahlu oblasť nehostinnej a neobývanej púšte, ktorá oddeľuje oba štáty. Vystrašení predstavitelia Narnie na čele s hlavným veliteľom ozbrojených síl zvažujú v danej oblasti zhodenie nukleárnej bomby na prenikajúce pandorské vojenské jednotky. Je vo všeobecnosti použitie jadrových zbraní v ozbrojených konfliktoch legálne? Bolo by použitie jadrovej zbrane zo strany Narnie v tomto špecifickom prípade legálne?

Jadrové zbrane patria k najničivejším zbraňam a sú zaraďované do skupiny zbraní masového ničenia. V histórii boli použité len v rámci druhej svetovej vojny, kedy zhodenie jadrových bômb zo strany USA na mestá Hirošima a Nagasaki v Japonsku viedli k bezprostrednej kapitulácii Japonska a ukončeniu celosvetového konfliktu. Aj napriek devastačným dôsledkom jadrových zbraní, viaceré štáty vlastniace jadrové zbrane ich prípadné možnosti použitia (aspoň okrajovo) spomínajú ako súčasť ich národných obranných stratégií. V medzinárodnom spoločenstve sa taktiež stretávame s názorom štátov, ktoré zdôrazňujú, že existencia jadrových zbraní vytvára tzv. doktrínu vzájomne zaručeného zničenia, resp. doktrínu odstrašenia, kedy držba jadrových zbraní je odstrašujúcim prostriedkom proti prípadnému použitiu jadrových zbraní, čo zabraňuje vypuknutiu rozsiahlych plnohodnotne vedených vojen medzi štátmi.

Nukleárne zbrane nepodliehajú žiadnemu výslovnému zákazu zmluvnej ani (aj kvôli historicky „len“ jednorazovému použitiu) obyčajovej normy. Úvahy o existujúcom všeobecne platnom zákaze tak naďalej zostávajú skôr v rovine *de lege ferenda*. Preto existujú medzi štátmi ako aj doktrínou medzinárodného práva názory, že použitie týchto zbraní je legálne, resp. prípustné za určitých okolností (napr. v prípade, ak útočník použije zbraň ako prvý a napadnutému štátu nezostáva nič iné len, v rámci práva na sebaobranu, tiež použiť jadrové zbrane; v prípade, ak je štát vystavený masovému útoku dovolenými zbraňami, ktoré však ohrozujú jeho existenciu a napadnutý štát nie je schopný ďalej čeliť útoku bez použitia jadrových zbraní) alebo v určitých podmienkach (napr. v prípade použitia „menej deštruktívnej verzie“ jadrovej bomby proti vojnovým lodiam na šírom mori alebo proti vojenským jednotkám v púšti).

Medzinárodný súdny dvor (MSD) vo svojom poradnom posudku „Právo hrozby alebo použitia jadrových zbraní“ z roku 1996 zastáva názor, že ustanovenia MHP sa vzťahujú na akékoľvek použitie sily bez ohľadu na použité zbrane. MSD dospel k jednoznačnému záveru, že použitie jadrových zbraní by bolo vo všeobecnosti v rozpore so zásadami a pravidlami MHP. Zároveň ale konštatoval, že „nemôže s konečnou platnosťou dospieť k záveru, či by hrozba alebo použitie jadrových zbraní bolo zákonné alebo nezákonné za extrémnych okolností sebaobrany, v ktorých by bolo ohrozené samotné prežitie štátu.“

V našom konkrétnom prípade tak bude potrebné zohľadniť viacero skutočností. Legalitu použitia jadrových zbraní v tomto prípade možno analyzovať prostredníctvom základných zásad MHP, najmä prostredníctvom zásady rozlišovania, proporcionality, zákazu spôsobovania nadmerných zranení a zbytočných útrap (bližšie pozri čl. 35 a 57 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I), pravidlá 1 až 6, 11 až 13, 14 až 21, 70 a kapitolu k jadrovým zbraňam zo Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve od MVČK), poprípade ďalších pravidiel (napr. zákaz nerozlišujúcich a neprimeraných útokov, princíp preventívnych opatrení pri útoku, pravidlá ochrany životného prostredia a i.).

Skutková podstata prípadu definuje, že ozbrojené sily Pandory sa pohybujú vo formácii vo veľkej púštnej oblasti, takže z pohľadu Narnie by bolo možné zhodenie jadrovej bomby cieľí priamo na ozbrojené sily nepriateľa (indikuje prípadné splnenie podmienky rozlišovania). Rovnako sa javí, že z hľadiska uplatňovania zásady proporcionality existuje malá pravdepodobnosť, že dôjde k významným vedľajším škodám, pretože sa nepredpokladá existencia civilných objektov a obývanie alebo presúvanie sa civilistov v nehostinnej oblasti púšte. MSD vo svojom poradnom stanovisku o jadrových zbraniach z roku 1996 uviedol, že zásada proporcionality vo všeobecnosti sama osebe nevyklučuje použitie jadrovej zbrane v prípade sebaobrany. Čl. 57, ods. 2 písm. a) bod iii) Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I) stanovuje, že „tí, ktorí plánujú útok alebo o ňom rozhodujú nezačnú útok, pri ktorom sa dá predpokladať, že spôsobí náhodné straty na životoch civilných osôb, zranenie civilných osôb, poškodenie objektov civilného rázu alebo kombináciu týchto prípadov, ktoré by prevyšovali predpokladanú konkrétnu a priamu vojenskú výhodu.“ Javí sa, že v tomto prípade by potenciálne vedľajšie škody voči civilnému obyvateľstvu neboli neprimerané vo vzťahu k predpokladanej získanej konkrétnej a priamej vojenskej výhode.

Vo vzťahu k zásade zákazu spôsobovania nadmerných zranení a zbytočných útrap je zrejmé, že ak by sme danú zásadu vykladali reštriktívne a izolovane tak následky použitia nukleárnej bomby (často smrteľné úrovne žiarenia s ničivými okamžitými a dlhodobými následkami na zdravie zasiahnutých osôb; poškodenie centrálného nervového systému; zvýšené riziko vzniku niektorých druhov rakoviny, ako je leukémia a rakovina štítnej žľazy; iné zranenia, choroby, trvalá invalidita a celoživotné utrpenie spôsobené radiáciou) vyvolávajú značné pochybnosti, či by sa jadrové zbrane mohli použiť v súlade s normami MHP. Aj tu je však potrebné zohľadniť rôzne možnosti prístupu a výkladu (napr. výklad ktorý zásadu zákazu spôsobovania nadmerných zranení a zbytočných útrap vykladá v priamej hodnotiacej súvislosti s aplikáciou zásady proporcionality).

V otázke zohľadnenia skutočnosti (dlhodobého) vplyvu na životné prostredie sa javí (najmä pri izolovanom zohľadnení, že prostredie je zadefinované ako nehostinná púšť), že Narnia by mohla legitímne dospieť k záveru, že s najväčšou pravdepodobnosťou použitie jadrovej zbrane nespôsobí také rozšírené, dlhodobé a vážne škody na úrovni vyžadujúcej zákaz jej používania z dôvodu pravidiel ochrany životného prostredia.

Vo vzťahu k vyjadreniu najvyšších predstaviteľov Pandory (odkaz na „finálny, zásadný a zdrvujúci pozemný útok“ a „zrovnanie so zemou“), je možné zo strany Narnie argumentovať, že sa jedná o tak reálnu a významnú hrozbu, ktorú je možné chápať ako splnenie podmienky z posudku MSD (extrémna okolnosť sebaobrany, ktorá by ohrozila samotnú existenciu a prežitie štátu).

Všetky vyššie uvedené skutočnosti by tak mohli nasvedčovať tomu, že použitie jadrovej zbrane by v tomto prípade mohlo byť (za určitých okolností) vnímané ako legálne. Rovnako je však potrebné zdôrazniť, že pre precíznejšie posúdenie by bolo potrebné detailne zohľadniť viacero skutočností, vrátane detailnejšieho poznania skutkového stavu a zároveň zohľadniť prístup viacerých názorových línií a predovšetkým samotný vývoj v tejto oblasti (7. júla 2017 prijalo 122 štátov Zmluvu o zákaze jadrových zbraní. Zmluva nadobudla účinnosť 22. januára 2021, komplexne zakazuje jadrové zbrane, a to na zásadách a pravidlách MHP; bližšie k názorovým líniám a vývoju v tejto oblasti tiež pozri najnovšie stanovisko MVČK - The ICRC's legal and policy position on nuclear weapons).

III. Prípadová štúdia: konflikt medzi Kambodžou a Thajskom

Ako mnoho krajín po dekolonizácii, Thajsko a Kambodža stále zdieľajú problémy vyplývajúce z tohto procesu, vrátane problematiky nejednoznačnosti stanovenia hraníc. V roku 1954, thajské vojská obsadili chrám Preah Vihear, ktorý sa nachádza asi 400 km severne od hlavného mesta Kambodže Phnom Penh. O päť rokov neskôr, Kambodža zažalovala Thajsko pred Medzinárodným súdnym dvorom (MSD). V snahe získať späť to, čo Kambodža považovala za súčasť svojho kultúrneho dedičstva a opierajúc sa o zmluvy z koloniálnej éry a ďalšie dokumenty, Kambodža argumentovala, že chrám Preah Vihear bol a je neoddeliteľne spojený s chrámovým komplexom Angkor Wat, ktorý bol a je historickou súčasťou územia Kambodže. V roku 1962, MSD rozhodol, že chrám „sa nachádza na území pod zvrchovanosťou Kambodže“. Sudcovia vychádzali predovšetkým z poslednej zdokumentovanej mapy z roku 1908, ktorá jasne zakreslila chrám Preah Vihear na kambodžskom území.¹⁷

Po rozhodnutí MSD dochádzalo v priebehu rokov 2008 až 2011, v súvislosti s viac ako 50 ročným sporom o chrám Preah Vihear, opakovane k vyostrovaniu napätia medzi Thajskom a Kambodžou v súvislosti. Chrám sa nachádza v hraničnej oblasti medzi štátmi a z dôvodu rôznych interpretácií oboch krajín nejasne ukončený spor pred MSD, viedol v danom období k ozbrojeným stretom medzi kambodžskou a thajskou armádou. Strety si vyžiadali viacero mŕtvych a desiatky zranených vojakov a civilistov.¹⁸ Obnovenie sporu bolo spôsobené najmä dvoma skutočnosťami – prevratom v Thajsku v roku 2006 a rozhodnutím Kambodže zaregistrovať chrám Preah Vihear ako súčasť svetového dedičstva UNESCO.

Pred zápisom Preah Vihear do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO v júli 2008, sa napätie medzi oboma štátmi a armádami stupňovalo. Oba štáty poslali svojich vojakov na hranicu a obsadili ďalšie drobné chrámy v tejto oblasti. Thajskí vojaci obsadili oblasť priliehajúcu k Preah Vihear - oblasť o rozlohe 4,6 km² v

¹⁷ Bližšie k prípadu pozri LANTAJOVÁ, D. a kol. Prípadové štúdie z európskeho a medzinárodného práva. 1. vyd. - Bratislava : Iura Edition, 2008. - 133 s. : 1 CD. - ISBN 978-80-8078-231-3

¹⁸ Bližšie k pôvodu vzniku konfliktu, dôvodom jeho obnovenia a priebehu ako aj faktických údajov použitých v prípade pozri <https://icg-prod.s3.amazonaws.com/215-waging-peace-asean-and-the-thai-cambodian-border-conflict.pdf> a <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2015/11/amocz-rp-2011-02.pdf>

okolí pagody Keo Sikh Kiri Svava. Thajskí nacionalistickí demonštranti pochádzajúci do chrámu sa stretávali s miestnymi obyvateľmi, ktorí odmietali, že by malo politikárčenie uzavrieť prístup verejnosti k chrámu Preah Vihear (čo by okrem iného poškodzovalo aj zdroj ich živobytia). V auguste 2008, thajskí vojaci obsadili komplex Ta Moan, cca 150 km na západ od chrámu a vybudovali dočasný plot okolo hinduistických zrúcanín. Kambodža reagovala tým, že obsadila chrám Ta Krabei, 13 km východne od komplexu Ta Moan a poslala 70 vojakov na predtým demilitarizované miesto. Thajsko zase poslalo do tejto oblasti svojich 35 „strážcov“ (Thajsko sa vyhýbalo označeniu alebo potvrdeniu skutočnosti, že sa jedná o vojakov). V nasledujúcich týždňoch sa medzi hliadkami oboch štátov odohrávali konfrontácie menšej intenzity. Thajská armáda obvinila kambodžských vojakov zo snahy vyprovokovať ich s úmyslom eskalácie situácie, a to aj s odvolaním sa na to, že Kambodža sa v júli snažila presvedčiť (hoci neúspešne) Bezpečnostnú radu OSN aby zasiahla. V tejto dobe však v okolí chrámov neprebíhali žiadne boje.

K prvému ozbrojenému stretu dochádza 3. októbra 2008, konkrétnejšie k prestrelke a k odpáleniu rakiet, ktoré si vyžiadali život jedného kambodžského a dvoch thajských vojakov.

15. októbra 2008 dochádza z oboch strán k ďalším útokom pri ktorých sú použité granátomety, guľomety ako aj ďalšie ručné zbrane. Pohraniční velitelia rýchlo upokojujú situáciu a súhlasia s riešením, ktoré predpokladá zapojenie viacerých spoločných hliadok v oblasti a vzájomnú konzultáciu oboch strán.

Od roku 2008 následne prebiehalo viacero stretnutí na vyššej aj nižšej úrovni (napr. stretnutie premiérov a ministrov zahraničných vecí ako aj Spoločnej thajsko-kambodžskej komisie). Od roku 2009, kambodžské (civilné) firmy vybudovali prístupovú cestu k chrámu Preah Vihear cez oblasť pagody Kao Sikh Kiri Svava (oblasť sporných 4,6 km²), a to ako súčasť plánu spojiť chrámový komplex Angkor Wat s mestom Siem Reap. 1. decembra 2010 thajské jednotky opustili oblasť v okolí pagody Kao Sikh Kiri Svava, ktorú okupovali od júla 2008. V januári 2011 však thajská armáda začala používať stavebné stroje a zariadenia aby spojila Kao Sikh Kiri Svava s hlavnou cestou smerujúcou do provinčného hlavného mesta v blízkosti. Kambodža voči tomu protestovala a požadovala stavbu zastaviť. Thajsko dané odmietlo, keďže by to mohlo

byť vnímané ako uznanie skutočnosti, že sporných 4,6 km² je súčasťou kambodžského územia. Thajská armáda následne začiatkom februára 2011 informovala o tom, že v rámci oblasti budovania cesty bolo na ich (armádny) buldozér vystrelené z pušiek a granátometov.

V nasledujúcom období došlo k eskalácii konfliktu a Kambodža oznámila Bezpečnostnej rade OSN, že 7. februára 2011 približne 300 thajských vojakov napadlo ich vojakov v oblasti približne 500 metrov od schodiska k chrámu Preah Vihear. Vzápätí Thajsko oznámilo, že kambodžskí vojaci začali paľbu na ich neďaleké vojenské stanovište, pričom použili mìnometry, granátometry, pušky, delostrelectvo a rakety multi-launcher. Taktiež deklarovali, že Kambodža využila chrám ako základňu pre odpaľovanie, aby viedla svoje útoky aj na iné oblasti pod správou Thajska. Zároveň mala Kambodža odpáliť niekoľko delostreleckých granátov na thajskú dedinu nachádzajúcu sa asi 5 km od spoločných hraníc.

Okrem toho Thajsko bolo značnou časťou medzinárodného spoločenstva odsúdené za prvé známe použitie kazetovej munície¹⁹ po prijatí Dohovoru o kazetovej munícii (2008), ktorý nadobudol platnosť 1. augusta 2010. Thajsko poprelo obvinenia a povedalo, že používalo „vylepšenú konvenčnú muníciu“ a nie „kzetovú muníciu“. Fyzické dôkazy však boli v rozpore s diplomatickými vyjadreniami Thajska. Od týchto februárových incidentov však už nebol zaznamenaný žiaden záznam o používaní kazetovej munície v konflikte.

Thajsko zdôvodňovalo a označovalo svoju vlastnú vojenskú odpoveď za „miernu a proporcionálnu“ a odsúdilo kambodžské využitie rakiet ruského typu BM-21 122mm²⁰, ktoré podľa ich vyjadrení „zasiahli cieľ bez rozdielu“. Kambodžské zbrane ako napr. BM-21, ktoré sú ťažšie ovládateľné (aj ťažšie nastaviteľné na presnejšie mierenie), počas konfliktu zasiahli viaceré civilné objekty, najmä domy, škôlky, budhistické kláštory ako aj samotných civilistov. Keď sa jedného kambodžského člena posádky tanku novinári neskôr opýtali na čo strieľal, nedbalo mávol rukou a povedal „len na Thajsko“.

¹⁹ Bližšie ku kazetovej munícii pozri <https://www.icrc.org/en/doc/resources/documents/film/2013/09-10-cluster-munitions-video.htm> alebo <https://www.youtube.com/watch?v=Es1A1XoM5ZE>

²⁰ Bližšie k raketám BM-21 pozri <https://www.youtube.com/watch?v=Ve3UtJ8eDCo> alebo <https://www.youtube.com/watch?v=WLAopLm7icE>

Thajské delostrelectvo bolo presnejšie, malo priame zásahy na niektorých kľúčových komunikáciách, čo bolo podmienené precíznejšou kalibráciou na cieľ a používaním leteckých snímok a systémov navigácie. Lepšie vojensky vybavená thajská armáda však bola niekedy až „príliš neprimeraná“ vo svojich reakciách na kambodžské útoky. Kambodžský dôstojník zaznamenal po jednom z útokov na stene svojho bunkra stopy po 820 delostreleckých granátoch a mìnometoch. Na možnosť reagovať na túto skutočnosť jeden thajský vojak odpovedal „v prípade, že strieľali päťkrát, potom možno sme im poslali späť päť striel... alebo možno jedenásť“. Našťastie väčšina kambodžských civilistov v tejto oblasti bola v evakuačných centrách, čím sa minimalizovali straty na životoch a zdraví.

Mapa k prípadu:

Otázky k prípadu:

1. Ako by ste na základe uvedených skutočností definovali konflikt medzi Thajskom a Kambodžou z pohľadu MHP? Má intenzita bojov v tomto prípade význam pre klasifikáciu konfliktu z pohľadu MHP? Aplikuje sa v tomto konflikte Dodatokový protokol I (Dodatokový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov)?

- Pozri spoločný čl. 2 [Ženevských dohovorov](#); pre podmienku intenzity bojov spoločný čl. 3 [Ženevských dohovorov](#), čl. 1 Dodatokového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter ([Protokol II](#)), [zmluvné strany](#) Dodatokového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov ([Protokol I](#)) a odborný článok od S. Vitého: [Typology of armed conflicts in international humanitarian law: legal concepts and actual situations](#)

2. Kedy sa tento konflikt začal z pohľadu MHP? Keď thajskí vojaci prevzali kontrolu nad pagodou a chrámovými komplexmi? Pri prvej prestrelke 3. októbra 2008? Neskôr?

- Pozri spoločný čl. 2 [Ženevských dohovorov](#)

3. Je dôležité z pohľadu MHP či sa chrámy spomínané v prípadovej štúdií nachádzajú v Kambodži alebo v Thajsku?

- Pozri čl. 53 Dodatokového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov ([Protokol I](#)), čl. 4 [Dohovoru na ochranu kultúrnych statkov za ozbrojeného konfliktu](#), [pravidlo 38 a pravidlo 40](#) zo [Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve](#) od Medzinárodného výboru Červeného kríža (MVČK)

4. Čo bolo dôvodom prijatia Dohovoru o kazetovej munícii (2008), ktorý zakazuje použitie kazetovej munície v boji?

- Pozri [Dohovor o kazetovej munícii](#) a stránku MVČK <https://www.icrc.org/en/war-and-law/weapons/cluster-munitions> -

5. Prečo Thajsko popieralo, že používalo kazetovú muníciu? Bolo v čase konfliktu Thajsko zmluvnou stranou Dohovoru o kazetovej munícii (2008)? Ak áno/nie, aký vplyv to má z pohľadu aplikácie pravidiel MHP? Aký vplyv na používanie niektorých zbraní môže mať verejná mienka a postoje štátov medzinárodného spoločenstva? Ktoré normy medzinárodného humanitárneho práva by Thajsko porušilo použitím kazetovej munície? Ktoré všeobecné zásady upravujú používanie zbraní z pohľadu MHP?

- Pozri [Dohovor o kazetovej munícii](#), [zmluvné strany](#) Dohovoru o kazetovej munícii, čl. 35, 51 a 57 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov ([Protokol I](#)), [pravidlo 70](#) a [pravidlo 71](#) zo [Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve](#) MVČK

6. Sú buldozér a stavenisko kde thajská armáda budovala prístupovú cestu k pagode Kao Sikh Kiri Svava legálne vojenské ciele? Akú úlohu vo vašej odpovedi zohráva skutočnosť, či je cesta stavaná armádnymi alebo súkromnými civilnými subjektmi? Zmenila by sa Vaša odpoveď, ak by sa v blízkosti staveniska a cesty nachádzala priehrada?

- Pozri čl. 52, 56, 57 a 58 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov ([Protokol I](#)), [pravidlo 8](#) zo [Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve](#) MVČK

7. Ako hodnotiť skutočnosť, že Kambodža v boji zbrane, napr. rakety ruského typu BM-21 122mm, ktoré podľa Thajska možno hodnotiť ako dostatočne nerozlišujúce? Nesie Kambodža zodpovednosť za porušenie MHP? Je tieto rozdiely v dostupných zbraniach a prostriedkoch potrebné vziať do úvahy pri uplatnení zásady proporcionality a zásady preventívneho opatrenia pri útoku? Do akej miery to oprávňuje zle vybaveným armádam používať metódy útoku, ktorými nemožno presne zamerať konkrétne ciele?

- Pozri čl. 51, 52 a 57 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov ([Protokol I](#)), pravidlá 14 až 24 zo [Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve MVČK](#)

8. Aké základné zásady MHP porušil kambodžský člen posádky tanku tým, že cielil „len na Thajsko“?

- Pozri čl. 48, 51, 52, 57 a 85 Dodatkového protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov ([Protokol I](#)), [pravidlo 1](#), [pravidlo 7](#), [pravidlo 11](#), [pravidlo 14](#), [pravidlo 15](#) zo [Štúdie o medzinárodnom obyčajovom humanitárnom práve MVČK](#)

Zdroje

GASSER, H., P. *A measure of humanity in internal disturbances and tensions: proposal for a Code of Conduct*. In *International Review of the Red Cross*, 1988, vol. 28, s. 41;

LANTAJOVÁ, D. a kol. *Prípadové štúdie z európskeho a medzinárodného práva*. 1. vyd. - Bratislava : Iura Edition, 2008. - 133 s. : 1 CD. - ISBN 978-80-8078-231-3

SANDOZ, Y. – SWINARSKI, CH. – ZIMMERMANN (eds.). *Commentary on the additional protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949*. Geneva: Martinus Nijhoff Publishers, 1987. s. 1355.

Conference of Government Experts on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law Applicable in Armed Conflicts (Geneva, 24 May -12 June 1971); Vol. V, Protection of the Victims of Non-International Armed Conflicts (Doc. CE/5b). Geneva: ICRC, 1971. s. 79. Cit. in *ICRC protection and assistance activities in situations not covered by international humanitarian law*. In *International Review of the Red Cross*, 1988, vol. 28. s. 12;

ICTY, The Prosecutor v. Kordić and Čerkez, Case No. IT-95-14/2-A, 17 December 2004, para. 340,

ICTY, The Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-T, Trial Chamber Judgment, 7 May 1997, para. 565,

ICTY, The Prosecutor v. Limaj et al., Case No. IT-03-66-T, Judgment, Trial Chamber II, 30 November 2005, para. 139 a 167

ICTY, The Prosecutor v. Halilović, Case No. IT-01-48-T, Trial Judgment, 16 November 2005, para. 166

ICTY, The Prosecutor v. Boškoski and Tarčulovski , Case No. IT-04-82-T, Judgment, Trial Chamber II, 10 July 2008, para. 177

<https://icg-prod.s3.amazonaws.com/215-waging-peace-asean-and-the-thai-cambodian-border-conflict.pdf>

<https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2015/11/amocz-rp-2011-02.pdf>

<https://www.icrc.org/en/doc/resources/documents/film/2013/09-10-cluster-munitions-video.htm>

<https://www.youtube.com/watch?v=Es1A1XoM5ZE>

<https://www.youtube.com/watch?v=Ve3UtJ8eDCo>

<https://www.youtube.com/watch?v=WLAopLm7icE>

IV. Ozbrojený konflikt, ktorý nemá medzinárodný charakter – priama účasť na nepriateľstve

Povstalecká skupina plánuje znovuzískanie obliehaného mesta. Pred začatím bojových operácií má v úmysle uskutočniť kampaň prostredníctvom ovplyvňovania rôznych sociálnych médií, čím povzbudzuje obyvateľov - civilistov, aby poskytovali informácie o mieste pobytu, veľkosti a vybavení vládnych síl prostredníctvom špecifických sociálnych a mediálnych platforiem. Obyvatelia môžu dokonca získať peňažnú odmenu za to, že poskytnú takéto informácie.

Jedna konkrétna mobilná aplikácia je navrhnutá ako hra, v ktorej sa civilistom odporúča "zbierať" rôzne typy súperových jednotiek, aby získali body. Pre právneho poradcu veliteľa jednotky vládnych síl je potrebné posúdiť nasledujúce otázky:

Otázky k prípadu:

1. Definujte o aký druh ozbrojeného konfliktu ide a aká právna úprava sa použije?

Nemedzinárodný ozbrojený konflikt,

Dodatkový Protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter ([Protokol II](#))

2. Požívajú uvedené civilné osoby ochranu proti nebezpečenstvám vznikajúcim v dôsledku vojenských operácií, poskytnutú týmto dokumentom? Existuje nejaká výnimka? Názor odôvodnite relevantným ustanovením.

Požívajú, výnimka existuje – ak sa priamo zúčastňujú na nepriateľských akciách a po dobu týchto akcií, čl. 13 Dodatkového Protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter ([Protokol II](#))

3. Majú strany konfliktu povinnosť prijať opatrenia na zabránenie účasti detí na nepriateľských akciách, resp. do akého veku? Záver odôvodnite relevantným ustanovením.

Áno, do veku 15 rokov – čl. 4 ods. 3 písm. c) Dodatkového Protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter ([Protokol II](#))

Zdroje

<https://lieber.westpoint.edu/civilians-reporting-cell-phones-direct-participation-hostilities/>

<https://lieber.westpoint.edu/civilians-using-cellphones-gather-transmit-military-information-postscript/>

<https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/irrc-872-reports-documents.pdf>

<https://news.sky.com/story/ukraine-war-mobile-networks-being-weaponised-to-target-troops-on-both-sides-of-conflict-12577595>

<https://www.cbc.ca/news/world/ukraine-osint-war-1.6410037> - úvodná fotografia

V. VZŤAH MEDZI MEDZINÁRODNÝM PRÁVOM ĽUDSKÝCH PRÁV A MEDZINÁRODNÝM HUMANITÁRNÝM PRÁVOM

Faktické okolnosti

Obyvateľstvo ostrova Shia, ktorý získal nezávislosť roku 1970, pozostáva v zásade z 2 hlavných etnických skupín. Národnostná väčšina Massa obýva prevažne juh ostrova a ovláda predovšetkým armádu, hlavné politické pozície a občiansku správu. Príslušníci národnostnej menšiny Nissa, ktorá obýva sever ostrova, prosperovali prevažne ako obchodníci a administratívni a profesionálni pracovníci. Napriek tomu, že boli príslušníkmi národnostnej menšiny, nemali problém s prístupom k vyššiemu vzdelaniu. Okrem toho kontrolovali väčšinu obchodných aktivít ostrovného štátu.

Po získaní nezávislosti spod koloniálnej nadvlády obe etnické skupiny pokojne spolunažívali niekoľko rokov. Avšak Vlastenecká strana Massy (VSM) využívala svoju parlamentnú väčšinu v prospech podpory pozície masseského spoločenstva, dôsledkom čoho boli Nissania postupne vytláčaní z administratívnych i politických funkcií. Po získaní nezávislosti boli prostriedky verejných fondov poukazované prevažne na rozvoj infraštruktúry na juhu ostrova a na podporu masseskej kultúry. Súčasne sa ale rozvíjala politická strana Nisseské osloboditeľské hnutie (NOH), ktoré vzniklo v roku 1985 a hneď od svojho vzniku začalo požadovať nezávislosť severu ostrova.

Právne súvislosti

Kapitola I Ústavy štátu Shia vychádza priamo z článkov 6 – 27 [Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach](#) z roku 1966 a garantuje tak ochranu základných ľudských práv. Ústava tiež stanovuje, že:

„v prípade vojny alebo výnimočného stavu, ktorý ohrozuje životný záujem štátu, môže Prezident vyhlásiť výnimočný stav a v rozsahu presne vyžadovanom nevyhnutnými požiadavkami situácie suspendovať celú alebo časť Kapitoly I, pamätajúc, že nijakým spôsobom nie je možné derogovať čl. 6, 7, 8 (ods. 1 a 2), 11, 15, 16, 18“.

Znenie článkov 6, 7, 8, 11, 15, 16 a 18 Kapitoly I Ústavy štátu Shia je totožné so znením článkov 6, 7, 8, 11, 15, 16 a 18 [Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach](#) z roku 1966.

Shia je zmluvnou stranou 4 [Ženevských dohovorov](#) z roku 1949 od momentu nadobudnutia nezávislosti. [Dodatkové protokoly](#) z roku 1977 ratifikovala v roku 1993. V tom istom roku pristúpila aj k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach.

Vývoj krízy

Od roku 1985 sa na ostrove Shia postupne dvíhala vlna násilia, a to počas niekoľkých etáp.

1. etapa: 1985 - 1987

Od svojho založenia v roku 1985 NOH zhromažďovalo podstatné informácie o tom, že Nissania sú systematicky vylučovaní z verejných funkcií. To vytváralo hlavnú tému ich kampane počas všeobecných volieb v roku 1987. Militantná zložka NOH, ku ktorej sa ale vedenie hnutia nepriznávalo, obhajovala použitie sily na účely vytlačenia vládnych ozbrojených zložiek a vládnych vedúcich činiteľov z územia obývaného Nissanmi. Títo radikáli boli zatknutí, postavení pred súd a odsúdení za podnecovanie násilia. Následne vláda zakázala akékoľvek stretnutia NOH a zadržala niekoľko jeho lídrov bez súdneho procesu. Keď sa dav priaznivcov NOH zhromaždil na pokojný protest pred väzením, jeden z extrémistov VSM naň vystrelil, dôsledkom čoho jeden priaznivec NOH zomrel.

2. etapa: 1987 - 1990

Počas mesiacov, ktoré nasledovali po smrtiacej streľbe, sa v severnej časti ostrova odohrávali protestné zhromaždenia. Pred ústredím VSM vybuchla malá nálož (bez straty na životoch či prípadných zranení). V najväčšom meste severu mladí Nissania hádzali kamene na vládne jednotky, podpaľovali autá, rabovali obchody. Výbuch hodenej benzínovej bomby zapríčinil jednému členovi vládnych ozbrojených ťažké popáleniny, vládne jednotky odpovedali priamou streľbou. Násilie počas nasledujúcich ozbrojených stretov malo za následok počas dvoch dní 2 mŕtvych na strane vojakov a 47 mŕtvych na strane nisseskej mládeže. Protesty na iných miestach krajiny prebiehali pokojne. Vláda za následky násilia obvinila nisseských extrémistov

a zakázala skupiny, ktoré navrhovali a obhajovali nezávislosť, príp. autonómiu severnej časti ostrova. NOH sa stalo ilegálnym hnutím a vyhlásilo, že prechádza z politickej na vojnovú taktiku. Obmedzilo sa používanie nisseského jazyka.

3. etapa: 1990 - 1995

Toto päťročné obdobie je charakterizované bombovými útokmi proti civilným a vojenským cieľom na juhu ostrova, ku ktorým sa hlásilo NOH. V roku 1995, po tom, ako bolo bombovým útokom v hlavnom meste štátu Shia zabitých 42 civilistov, vyhlásil prezident výnimočný stav, keďže „nisseský terorizmus ohrozuje životný záujem štátu“. Súčasťou vyhlásenia bolo aj suspendovanie Kapitoly I ústavy štátu Shia. Okrem toho bol prijatý zákon, ktorým sa trestalo členstvo v akejkoľvek nisseskej vlasteneckej organizácii počnúc rokom 1980. Nissesí dôstojníci boli prepustení z ozbrojených síl. Niekoľko bojovníkov z NOH bolo zatknutých, odsúdených bez súdneho procesu a popravených.

4. etapa: 1995 - 1998

NOH zhromažďovalo väčšie a väčšie množstvá bojovníkov za nezávislosť severnej časti ostrova. Od sympatizantov z pevniny získavali zbrane a ostatnú vojenskú výzbroj, ako aj potrebný tréning. Od roku 1995 po rok 1998 operovali príslušníci ozbrojených zložiek NOH v teréne systémom „udri a uteč“, a to predovšetkým v noci. Šlo najmä o útoky proti vládnym ozbrojeným zložkám a proti masseským obciam po celom ostrove. Väčšina nisseských bojovníkov za nezávislosť cez deň vystupovala ako obyčajní civilisti, z neznámeho miesta v horách operovalo len málopočetné velenie. NOH vyhlásilo, že umučí a zabije každého zajatého vládneho vojaka. Odpoveďou na toto vyhlásenie bol príkaz daný vládnym vojskám, na základe ktorého mali vládni vojaci zabiť bojovníkov NOH za nezávislosť len čo ich zazrú. Objavili sa dôkazy, že uväznení NOH bojovníci za nezávislosť sú mučení a pozbavení jedla a základnej zdravotnej starostlivosti.

5. etapa: 1998 - súčasnosť

Na začiatku roka 1998 vláda Shia vyhlásila, že musí odstrániť „nisský terorizmus zo srdca krajiny“. Začala preto vytláčať nisseských civilistov z území v blízkosti vojenských stredísk, neskôr z centier masseskej väčšiny. Za veľkej podpory nisseskej menšiny NOH začalo systematické vojenské akcie na severe krajiny. Do

konca roka 1999 prevzala kontrolu nad severnou tretinou ostrova. Masseskí civilisti boli vytlačaní alebo uväznení bez súdneho procesu. NOH začalo verbovať deti od desiateho veku života. Vládne ozbrojené vzdušné sily vykonali útoky na vojenské základne NOH v nisseských dedinách, pričom zabili veľké množstvá civilistov. Masseské kultúrne strediská na severe ostrova a nisseské náboženské strediská na juhu ostrova boli systematicky vyrabované. Od roku 1999 boje pokračujú pozdĺž frontálnej línie, spôsobujúc tak rozsiahle civilné straty na životoch.

OTÁZKY:

1. Ktoré z nasledujúcich dokumentov je možné aplikovať v ktorej etape?

a) Ženevské dohovory z 1949

Ženevské dohovory z 1949 je možné aplikovať (ich spoločný čl. 3) od roku 1990, tj. od 3. etapy, kedy sa politická taktika NOH zmenila na vojenskú, kedy dochádza k systematickému ozbrojenému boju za nezávislosť.

b) Dodatokový protokol I

Dodatkový protokol I by bolo možné aplikovať iba v prípade, ak by sa preukázalo, že ide o národnooslobodzovací boj (čl.1 ods. 4 Dodatkového protokolu I), a to od polovice tretej etapy, kedy sa Shia stala zmluvnou stranou dodatkových protokolov.

c) Dodatokový protokol II

Dodatkový protokol II je možné aplikovať od polovice tretej etapy, keďže Shia sa stala zmluvnou stranou dodatkových protokolov z roku 1977 v roku 1993. Zároveň už úroveň konfliktu zodpovedá ozbrojenému konfliktu nemedzinárodného charakteru.

d) Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach je možné aplikovať od roku 1993, kedy Shia túto medzinárodnú zmluvu ratifikovala, tj. od polovice 3. etapy.

e) Kapitola I Ústavy Shia

Kapitolu I Ústavy Shia je možné aplikovať v každej etape, od 3. etapy však len v obmedzenom rozsahu, ktorý zodpovedá prijatej derogácii. V súvislosti s derogáciou treba pamätať na nederogovateľné články.

2. Ktoré z aktivít vlády Shia a NOH sú protiprávne vo vzťahu k aplikovateľným dokumentom?

Odsúdenie bez súdneho procesu, obmedzenie používania jazyka, zákaz zhromažďovania, zákaz združovania, mučenie, nedostatočné zásobenie jedlom, nezabezpečenie zdravotnej starostlivosti

Použitá literatúra a zdroje

- [BERGAL, C.: The Mexican Drug War: The Case for a Non-International Armed Conflict Classification](#), Fordham International Law Journal, Vol. 34, p. 1042, 2011,
- GASSER, H., P. *A measure of humanity in internal disturbances and tensions: proposal for a Code of Conduct*. In *International Review of the Red Cross*, 1988, vol. 28,
- LANTAJOVÁ, D. a kol. *Prípadové štúdie z európskeho a medzinárodného práva*. 1. vyd. - Bratislava : Iura Edition, 2008. - 133 s. : 1 CD. - ISBN 978-80-8078-231-3,
- SANDOZ, Y. – SWINARSKI, CH. – ZIMMERMANN (eds.). *Commentary on the additional protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949*. Geneva: Martinus Nijhoff Publishers, 1987. s. 1355,
- [VITÉ, S.: Typology of armed conflicts in international humanitarian law: legal concepts and actual situations](#), *International Review of the Red Cross*, Volume 91, Number 873, March 2009.
- Conference of Government Experts on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law Applicable in Armed Conflicts (Geneva, 24 May -12 June 1971)*; Vol. V, Protection of the Victims of Non-International Armed Conflicts (Doc. CE/5b). Geneva: ICRC, 1971. s. 79. Cit. in *ICRC protection and assistance activities in situations not covered by international humanitarian law*. In *International Review of the Red Cross*, 1988, vol. 28,
- [Geneva Conventions of 1949, Additional Protocols and their Commentaries](#),
- [The ICRC's Study on Customary International Humanitarian Law](#),
- [The ICRC's Legal and Policy Position on Nuclear Weapons](#),
- [Štyri Ženevské dohovory na ochranu obetí vojny \(Ženeva, 12. august 1949\) publikované v Zbierke zákonov pod č. 65/1954 Zb.](#),
- [Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov \(Protokol I\) a Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter \(Protokol II\) \(Ženeva, 8. jún 1977\) publikované v Zbierke zákonov pod č. 168/1991 Zb. 168/1991 Zb.](#),
- [Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 týkajúci sa prijatia dodatkového rozoznávacieho znaku \(Protokol III\) \(Ženeva, 8. december 2005\) publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 375/2007 Z.z.](#),
- [Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu \(Rím, 17. júl 1998\) publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 333/2002 Z.z.](#),
- [Dohovor na ochranu kultúrnych statkov za ozbrojeného konfliktu Protokol k nemu \(Haag, 14. máj 1954\) publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 94/1958 Zb. 94/1958 Zb.](#),
- [Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach \(New York, 19. december 1966\) publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 120/1976 Zb. 120/1976 Zb.](#),
- [Zmluva o nešírení jadrových zbraní \(Londýn, Moskva, Washington, 1. júl 1968\) publikovaná v Zbierke zákonov pod č. 61/1974 Zb.](#),
- [Dohovor o kazetovej munícii \(Dublin, 30. máj 2008\) publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 47/2016 Z.z.](#)
- [ICTY, The Prosecutor v. Đorđević, Case No. IT-05-87/1-T, 23 February 2011](#),
- [ICTY, The Prosecutor v. Kordić and Čerkez, Case No. IT-95-14/2-A, 17 December 2004](#),
- [ICTY, The Prosecutor v. Tadić, Case No. IT-94-1-T, Trial Chamber Judgment, 7 May 1997](#),

[ICTY, The Prosecutor v. Limaj et al., Case No. IT-03-66-T, Judgment, Trial Chamber II, 30 November 2005.](#)

[ICTY, The Prosecutor v. Halilović, Case No. IT-01-48-T, Trial Judgment, 16 November 2005.](#)

[ICTY, The Prosecutor v. Boškoski and Tarčulovski , Case No. IT-04-82-T, Judgment, Trial Chamber II, 10 July 2008.](#)

[ICTY, The Prosecutor v. Mucić et al. \(Čelebici Case\), Case No. IT-96-21,](#)

[ICTY, Haradinaj et al., Case No. IT-04-84 and IT-04-84bis,](#)

[ICTY, Milošević, Case No. IT-02-54, “Kosovo, Croatia & Bosnia”,](#)

<https://icg-prod.s3.amazonaws.com/215-waging-peace-asean-and-the-thai-cambodian-border-conflict.pdf>

<https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2015/11/amocz-rp-2011-02.pdf>

<https://www.icrc.org/en/doc/resources/documents/film/2013/09-10-cluster-munitions-video.htm>

<https://www.youtube.com/watch?v=Es1A1XoM5ZE>

<https://www.youtube.com/watch?v=Ve3UtJ8eDCo>

<https://www.youtube.com/watch?v=WLAopLm7icE>

<https://lieber.westpoint.edu/civilians-reporting-cell-phones-direct-participation-hostilities/>

<https://lieber.westpoint.edu/civilians-using-cellphones-gather-transmit-military-information-postscript/>

<https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/irrc-872-reports-documents.pdf>

<https://news.sky.com/story/ukraine-war-mobile-networks-being-weaponised-to-target-troops-on-both-sides-of-conflict-12577595>

<https://www.cbc.ca/news/world/ukraine-osint-war-1.6410037>

Medzinárodné humanitárne právo - cvičebnica

Online publikácia

Bratislava 2022

Vydala: Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri SAV
Zostavila: doc. JUDr. Dagmar Lantajová, PhD.
Grafika: Michal Mojžiš, Grafit 3

ISBN 978-80-974199-4-3